

Szeptember 28. Vencel király

Vencel, (*Vačlav*), született 903-ban vagy 905-ben, meghalt 929. vagy 935. szept. 28-án.): király, vértanú. A cseh Premysl uralkodóház gyermekeként született, Bořivoj fejedelem és Szent Ludmilla unokája, Vratislav fejedelem (a csehek második keresztény uralkodója) és Drahomira fia. Vallásosságát és szláv műveltségét Ludmillától, latin műveltségét egy paptól kapta. 921-ben atyja meghalt, ő örökölte a trónt, de mivel kiskorú volt, anyja uralkodott. A kegyetlen s még pogány fejedelemasszony hatalomféltésből Tetini várában megölette Ludmillát. 922-ben Vencel trónra lépett, és főleg Szászország felé irányuló politikát kezdett. Tizenhét vagy legfeljebb tizenkilenc éves volt ekkor, és mindössze hét évig uralkodhatott. Drahomirát Budecban elzáratta. A keresztény uralkodó felelősségtudatával harcolt I. Henrik ellen, s gondoskodott népe szükségleteiről. Nyugatról jött papokkal és szerzetesekkel népesítette be udvarát, akik magukkal hozták a német királyság kormányzásának mesterfogásait is. A nyomor és műveletlenség enyhítésén fáradozott. Egyházalapításai a kereszténység terjesztésével együtt a műveltség terjedését is széles körben elősegítették. Egyházpolitikájában a clunyi reform mellé állt, s szerette volna elérni, hogy a még meglevő pogányság végleg eltűnjön. Magánéletében példás keresztény volt: ítéleteiben igazságos, felebarátai iránt irgalmas, önmagával szemben szigorú. Valószínűleg nem is nősült meg. Az általa alapított templomok szentelési évfordulóját rendszerint a helyszínen ünnepelte.

Öccse, Boleszláv, aki Drahomira szellemében gondolkodott, egyre féltékenyebb lett rá. Az ország keleti felében fölépítette Stara Boleslav várat, s itt próbált híveket szerezni a pogányság felé vonzó urak közül. Templomszentelési évforduló címén a várba csalta Vencelt, s mikor az kíséret nélkül a templomba tartott matutínusra, embereivel rátámadt, s a templomajtóban megölték. Holttestét Drahomira vette oltalmába, majd Prágában a Szent

Szeptember 28. Vencel király

Írta: Benedek Csaba

2012. szeptember 28. péntek, 10:07 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 12:50

Vitus-székesegyházban temették el. Vértanúként, a cseh nemzet patrónusaként tisztelték. Koronája a cseh nemzeti egység jelképe lett. Fegyverzetben vagy páncélingben és köpenyben, néha lovon s mindig hercegi kalappal ábrázolták. *Attribútumai:* sas, szőlőtő, zászló vagy lándzsa szalaggal, pajzs.

Vencelt halála után vértanúként tisztelték nemcsak Csehországban, hanem hamarosan egész Európában is. Holttestét még I. Boleszláv uralkodása alatt vitték át Prágába, az általa alapított Szent Vitus- templomba. A csehek nemzeti patrónusként tisztelik, sőt Szent Vencel családjának tekintik magukat, és Vencel koronája a nemzet szimbóluma számukra.

Ünnepét halála napján, szeptember 28-án ülték, a római naptárba 1670- ben vették föl.

Mint király személyesen is gondozta a betegeket és a nyomorultakat, és éjszakánként mezítláb járta a templomokat, ahol virrasztani és zsoltározni szokott. Az Oltáriszentség iránti tiszteletét azzal is kifejezte, hogy apródaival ő maga aratta, csépelte és őrölte a búzát, amiből ostyát sütöttek, és szüretelte, préselte, gondozta a bort, ami az oltárookra került. Később emiatt lett a szőlők kedvelt és tisztelt patrónusa.

Vencel királynak, a csehek nemzeti szentjének tisztelete hazánkban sem volt ismeretlen. Napját először a Szelepcsényi-kódex, majd többi középkori misekönyveink is számontartják, sőt

pozsonyi misekódexeink ereklyéi átvitelének (translatio S. Wencezlay) ünnepéről (márc. 4) is megemlékeznek. Miséjének szekvenciája is van: *Christe tui praeclari militis Wenceslai...*

A nyugati gyepűvidéken, Gyanafalván (Jennersdorf) a középkorban (1208) templom állott a tiszteletére. Ma is ő a falu védőszentje. Kőhalom (Steinberg 1875) is patrónusául választotta.

Selmecebányán a XIV. században kápolnája volt. Tótvázsony középkori patrónusa (1350). Valószínű, hogy Viszló és talán Vajszló, továbbá hajdani Szentvincló (Pókaszentgyörgy mellett 1336) helyneveink az ő emlékezetét őrzik. Kultusza a barokk időkben a dinasztikus jámborság hatására hazánkban is megújult.

Az Annus Coelestis így emlékezik rá: *Szent Vencel király: vértanú és szűz. Akit nagyanyád, Szent Ludmilla igen szent módon nevelt. Akit miután a császár udvarában megvetettek, úgy pillantottak meg, mint akit arany kereszt jelöl, és akit angyalok vezetnek. Aki Szent Vid vértanúnak Prágában szépséges templomot emeltél. Akinek amikor lovon ültél, úgy látta az ellensége, hogy angyal nyújt át Neked lándzsát, majd figyelmeztette őt: ne sújts le.*

Hazánkban is több helyen a szőlőhegyek védőszentje lett. Névnepja is a szüreti hetekre esik.

A tályai templom Vencel-oltárához a szent ünnepét követő vasárnap a szőlősgazdák égő fáklyával, gyertyával jönnek misére. Az oltárképet és szobrokat ilyenkor szőlőfürtökkel és venyigével díszítik föl. A nyolcad elmúltával a papot illeti. A tabáni (Buda) templom egyik mellékoltárának barokk Vencel-szobrát itteni szőlőművesek állíttatták, akik őt választatták védőszentül.

Az eperjesi jezsuita deákok 1720-ban bemutatott színjátékának Vencel a hőse.

Irodalom:

[Bálint Sándor ÜNNEPI KALENDÁRIUM II. Szent István Társulat, Budapest, 1977. 305-306.](#)

Szeptember 28. Vencel király

Írta: Benedek Csaba

2012. szeptember 28. péntek, 10:07 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 12:50

<http://lexikon.katolikus.hu/V/Vencel.html>

<http://www.katolikus.hu/szentek/0928.html>